

Προσέγγιση στους γεννήτορες της οικογένειας Καραθεοδωρή

19.07.2006

Ο ΝΙΚΟΣ ΛΥΓΕΡΟΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΝΔΕΛΕΧΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ

Προσέγγιση στους γεννήτορες της οικογένειας Καραθεοδωρή

Πραγματικά θαυμάζεις την προσπάθεια που γίνεται όταν συζητάς με το Νίκο Λυγερό τον καθηγητή Πανεπιστημίου της Λυών, τον στρατηγικό σύμβουλο, τον επισκέπτη καθηγητή του ΔΠΘ και όταν μαζί του ακουμπάς στην σκέψη και το μεράκι του Σάκη Λιπορδέζη για το όραμα της δημιουργίας του μουσείου Καραθεοδωρή.

Κι όσο περνά ο χρόνος λες ότι όλα κυλούν υπέρ μας και δώστου νέα στοιχεία αποκαλύπτονται που έρχονται να προστεθούν, ενώ η έρευνα ανοίγει. Τα 6000 έγγραφα του προσωπικού αρχείου του Αλέξανδρου Καραθεοδωρή προκαλούν την συζήτηση που ακολουθεί και αποκαλύπτουν το μέγεθος της δουλειάς που ακολουθεί.

Βλέπουμε και την δουλειά που γίνεται σε ερευνητικό επίπεδο όσον αφορά το αρχειακό υλικό της οικογένειας Καραθεοδωρή, το γενεαλογικό δέντρο, τους γεννήτορες της οικογένειας μέχρι να φτάσουμε στον Κωνσταντίνο Καραθεοδωρή και θαυμάζουμε την προσπάθειά σας κ. Λυγρέ.

-Αυτό γίνεται με έναν άλλο φίλο, τον Σάκη. Υπάρχει νομίζω και η έννοια της πρόκλησης μάλλον, και για τους δύο μας. Αυτό είναι ένα άλλο έργο ζωής, με την έννοια ότι ο Καραθεοδωρής είναι τόσο σημαντικός για την περιοχή, εφόσον υπάρχει και άνθρωπος σαν τον Σάκη Λιπορδέζη με τον οποίο όχι μόνο συνεργάζομαι, αλλά συμβιώνω με τις ανακαλύψεις που κάνουμε. Νομίζω ότι θα πρέπει να υπάρχουν μετά και εκδοτικοί οίκοι για να δημοσιεύσουν αυτά που έχουμε βρει, αυτά που μελετάμε, γιατί υπάρχει πολύ υλικό. Πολλοί από εμάς παραμένουν αδιάφοροι και είναι κρίμα. Εδώ υπάρχει το πλαίσιο του μουσείου που πρέπει να είναι κάτι το ζωντανό και όχι το νεκρό και με όλες τις προσπάθειες που κάνει ο κ. Λιπορδέζης για να βρει νέο υλικό, να εντοπίσει νέους φορείς, μου προσφέρει την δυνατότητα να μελετήσω και να αγαπήσω ξεχασμένα κείμενα. Άρα γι' αυτό κάνουμε αυτό το πράγμα μαζί. Όλη η προσπάθειά μας ούτως ή άλλως είναι να αναδείξουμε την ομορφιά και το βάθος των ανθρώπων που έζησαν σε αυτή την περιοχή, γιατί δεν αρκεί να λέμε απλώς ότι αγαπάμε την Θράκη, πρέπει να το αποδείξουμε.

Κύριε Λιπορδέζη, θα ήθελα να μας αποκαλύψετε πού βρήκατε αυτά τα 6000 χειρόγραφα, αυτό το σπάνιο ημερολόγιο του Αλέξανδρου Καραθεοδωρή και αν μπορούμε να ελπίζουμε και σε άλλο τέτοιο πρότυπο αρχειακό υλικό.

-Το πού το βρήκαμε είναι σκόπιμο, καλό να μην το πούμε αυτή την στιγμή, γιατί βρέθηκαν αυτά δίπλα σε σακούλες σκουπιδιών που μπορούσαν να φύγουν με τα απορριμματοφόρα και προκειμένου να μην έχουμε καμία διακοπή της επικοινωνίας μας με τα αρχεία, κρίνουμε σκόπιμο να το αφήσουμε έτσι. Όσον αφορά για το ζήτημα των στοιχείων, θα το πω μεταφορικά, ότι υπάρχουν ακόμα κι άλλοι τάφοι πολύ αξιόλογων Καραθεοδωρήδων. Πρέπει να ανοιχτούν αρχεία και να μελετηθούν για χιλιάδες πρωτότυπα έγγραφα που του ενός μόνο η αξία μπορεί σε κάποια στιγμή να είναι και ανεκτίμητη...

Πώς λειτουργήσατε κ. Λιπορδέζη όταν πέσατε πάνω σ αυτό τον θησαυρό. Τι σκεφτήκατε;

-Το πώς λειτουργήσαμε πάνω σε αυτό τον θησαυρό, ενώ ηγαίναμε για Κωνσταντίνο Καραθεοδωρή, βρεθήκαμε μπροστά σε Αλέξανδρο Καραθεοδωρή είναι κάτι που δεν περιγράφετε με λόγια. Το στοιχείο είναι ότι πριν μερικούς μήνες εγώ είχα ξεκινήσει ένα βιβλίο και σε συνεργασία και με το Νίκο Λυγερό για το γένος Καραθεοδωρή, είχα γράψει για Αλέξανδρο Καραθεοδωρή, οπότε η πρώτη έκκληση ήταν μικρή, γιατί λέμε τουλάχιστον ότι γνωρίζουμε. Και εκεί που γνωρίζαμε τον μέγα διπλωμάτη Αλέξανδρο Καραθεοδωρή και νομικό, ανοίγουμε ένα αρχείο και περιείχε πολύτιμα μαθηματικά. Ο Αλέξανδρος Καραθεοδωρής, εκτός από νομικά είχε παρακολουθήσει και μαθηματικά στο Παρίσι και βλέπουμε ένα απίστευτο επίπεδο σε πολλούς κλάδους μαθηματικών, που κυριολεκτικά μας κατέπληξε. Και θα δώσω την απάντηση που ζητήσατε με το εξής: Ότι όταν είπα το Νίκο την άλλη μέρα, πώς θα μπορούσαμε να περιγράψουμε αυτό που ζούσαμε, ήδη είχε ετοιμάσει πολλούς τρόπους. «Θέλεις με λίγα λόγια, θέλεις με πολλά», εγώ λέω δεν μπορώ ούτε με βιβλίο. Το ένα ήταν μερικές σειρές σε ένα ποίημα και το άλλο ήταν θεατρικό, όπου συμμετείχαμε εμείς οι ίδιοι και μέσα στο θεατρικό που κυριολεκτικά έμένα με συγκίνησε, όταν διάβαζα σε θεατρικό ελαχίστων σελίδων αυτό που είχαμε κάνει, τον μοναδικό τρόπο που μπορεί να περιγράψει καταστάσεις και στιγμές, που εμένα ο νους μου έχει σταματήσει»...

Κύριε Λυγρέ ποια είναι η συγκίνηση του να πέφτεις σε ένα τέτοιο θησαυρό.

-Μεγάλη η συγκίνηση, γιατί υπάρχει ένα ολόκληρο πλαίσιο. Δηλαδή δουλεύουμε για την Θράκη, για τα μαθηματικά, για τον Καραθεοδωρή και βλέπεις σιγά – σιγά ότι εισχωρείς στην ιστορία της Θράκης, την ιστορία της Ελλάδας, στην ζωή ενός τόσο μεγάλου διπλωμάτη. Είδαμε, έγγραφα σημαντικά, το προσωπικό του ημερολόγιο όπου καταγράφει τις σκέψεις του την ώρα των διαπραγματεύσεων, τα πάντα. Είναι ένα απλό τετράδιο το οποίο είναι γραμμένο στα ελληνικά και στα γαλλικά, αγορασμένο στην Σμύρνη, μέσα στο οποίο υπάρχουν μαθηματικά, πάρα πολλές σημειώσεις του Αλέξανδρου. Φαίνεται πολύ κλασικό, αλλά μπορούμε να μάθουμε και πού το αγόρασε, σε ποιο δρόμο, σε ποια περιοχή και αυτό είναι που σε συγκινεί. Το μείγμα της απλότητας από την μία μεριά, όχι με την απλοϊκή έννοια και μετά τις πολυπλοκότητες των μαθηματικών που περιέχει. Γιατί έχει μεταφράσει και περσικά, στα γαλλικά και όλα αυτά τα βλέπουμε σε μερικά χαρτιά. Βλέπουμε και προσκλήτηρια γάμου, αλληλογραφίες μεταξύ συγγενών, η Κασσιάνδρα, η Κατερίνη, σε σχέση της με τον Στέφανο, με τον Τηλέμαχο, βρήκαμε και οικόσημο, το ένα κόκκινο, το άλλο πράσινο, που χρησιμοποιεί ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρής. Αλλά όλο αυτό το πλαίσιο έχεις την εντύπωση ότι εισχωρείς σε ένα καινούριο χώρο όπου υπάρχει ένας ολόκληρος λαός που έχουμε

ξεχάσει, αλλά που έχει κάνει πολύ σημαντικά πράγματα σε σχέση με τις διαφορές συνθήκες, όπως ισχυρίζονται και με την Λωζάνη, αλλά με την διαμόρφωση του κρατικού στοιχείου στην Ελλάδα και αυτή η μικρή τους ιστορία. Συνήθως όταν ασχολείσαι με μία οικογένεια ή ένα άτομο, είναι μία πολύ μικρή ιστορία. Αυτή η πολύ μικρή ιστορία, είναι η ιστορία της Ελλάδας. Αυτό το μείγμα από την μικρή οικειότητα, το τετραδιάκι, το ημερολόγιο και μετά βλέπεις ότι αφορά την τάδε σημαντική συνθήκη ή την δείνα... Οι πληροφορίες ανακοινώνονται εκ των υστέρων, είναι στις γαλλικές εφημερίδες, είναι στην Φιγκαρό, βλέπουμε ότι είναι η επίσημη απάντηση των οθωμανικών αρχών και βλέπουμε ότι όλα προέρχονται και επιβεβαιώνονται από το ημερολόγιο του Καραθεοδωρή.

Τελικά τα μέλη της οικογένειας Καραθεοδωρή κ. Λυγερέ, πόσο σημαντικό ρόλο είχαν στην διπλωματία της εποχής, στη νομική, στην επιστήμη, στα μαθηματικά;

-Σημαντικότατο, ειδικά στο πολιτικό πλαίσιο και το διπλωματικό βλέπουμε ότι υπάρχουν διαπραγματεύσεις όπου εμφανίζονται όλο Έλληνες και οι Καραθεοδωρή είναι πάντα εκεί, τους έκαναν κριτική μάλιστα και στην Τουρκία, γιατί θεώρησαν ότι ήταν απαράδεκτο να έχουν Έλληνες διπλωμάτες. Υπάρχει θέμα συσχέτισης με την συνθήκη Βουκουρεστίου, αλλά όλο αυτό το πλαίσιο βέβαια μετά ανεβάζει και το επίπεδο των μαθηματικών του Καραθεοδωρή. Γιατί όταν βλέπεις ότι, αυτός βέβαια είναι νομικός, αλλά σπούδασε και στην Γαλλία στο Παρίσι, έχουμε πολλά από τα τετράδια που παρακολουθούσε όχι μόνο μαθήματα, αλλά και διαλέξεις από διάφορους σημαντικούς επιστήμονες, γιατί όπως ήταν στο Παρίσι, ερχόταν όλοι να κάνουν διαλέξεις και αυτός έπαιρνε σημειώσεις, παρόλο όταν τον ρωτούσαν ποιο ήταν το επίπεδό του στα μαθηματικά, έλεγε για μαθηματικά μόνο ο Κωνσταντίνος. Έχουμε ανεβάσει τον πήχη από κάτω. Εδώ βλέπουμε ότι ο Αλέξανδρος είχε ένα υψηλό επίπεδο γνώσης μαθηματικών που πρέπει να το ερευνήσουμε εμείς οι ίδιοι, αλλά που είναι πανεπιστημιακό τουλάχιστον και έχει αυτή την κουλτούρα και θεωρεί ότι ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή είναι πολύ πιο πάνω στα μαθηματικά. Όταν μιλάμε συνεχώς για τον Κωνσταντίνο ότι ήταν μεγάλος μαθηματικός, εδώ βλέπω ότι η ίδια η οικογένειά του, που είναι αυτός είναι νομικός, διπλωμάτης, μιλάει 17 γλώσσες, δεν είναι όποιος νάναι, αναγνωρίζει ότι ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή είναι κορυφή.

Πιστεύετε ότι θα βρεθούμε και σε άλλα μέλη της οικογένειας;

-Ναι, γιατί ένα μέρος που είναι πολύ σημαντικό, είναι ο Στέφανος, δηλαδή ο πατέρας. Εδώ πρέπει να δούμε και τα αρχεία τι γίνεται, πώς μπορούμε να έχουμε αντίγραφα, να τα βρούμε, να δούμε τι γίνεται με τα πρωτότυπα, πώς μπορούν να ενισχύσουμε όλη αυτή την προσπάθεια, αλλά νομίζω ότι όλη η ιδέα είναι ότι το μουσείο Καραθεοδωρή που πρέπει να γίνει στην Κομοτηνή, μπορεί να μην είναι Κ. Καραθεοδωρή, μπορεί να είναι «Καραθεοδωρή», γιατί είναι τόσο σημαντικό όλο αυτό το πλαίσιο και συνδέονται μεταξύ τους, που είναι λίγο σα να τον βγάζεις τον Καραθεοδωρή τον Κωνσταντίνο, να πεις εντάξει, υπάρχει ένας μαθηματικός αλλά αυτός έχει ένα υπόβαθρο, πατάει πάνω σε κάτι. Άρα εγώ τώρα βλέπω πιο πολύ τον Αλέξανδρο σαν τα θεμέλια του Κωνσταντίνου. Βέβαια όταν κοιτάς μία πολυκατοικία, δεν βλέπεις ποτέ τα θεμέλια, αλλά αυτό όμως το υπόβαθρο το μαθηματικό που είναι υψηλού επιπέδου, γιατί επαναλαμβάνω μεταφράζει μαθηματικά κείμενα από τα περσικά στα γαλλικά τον 14ο αιώνα και άλλα διάφορα και αραβικά και βρήκαμε κι άλλα χαρτιά όπου βλέπεις ότι έχει τα ονόματα των αρχαίων και μετά των Αράβων. Θεωρεί ότι είναι μία συνέχεια και θεωρεί ότι έχει χρέος αυτός να συνεχίσει αυτή την προσπάθεια και να ξαναμεταφράσει αυτά που έχουν συνεχίσει και οι ίδιοι. Άρα η αναφορές είναι ξεκάθαρες του τι θέλει να κάνει». Ο κ. Λυγερός έχει δικαίο με την πρόταση για μουσείο οικογένειας Καραθεοδωρή, αφού τα στοιχεία που έρχονται στο φως ανακαλύπτουν τους γεννήτορες του ιδιοφυούς μαθηματικού που είναι μεγάλες προσωπικότητες.

Μελαχροινή Μαρτίδου

Μόνιμη διεύθυνση άρθρου: <http://www.xronos.gr/detail.php?ID=25836>

Νικ. Ζωΐδου 22-24, 69100 Κομοτηνή. Τηλ: 25310 22791, 25310 33255, Fax: 25310 31302. Email: xronos@xronos.gr

Copyright © «Ο ΧΡΟΝΟΣ» Καθημερινή Εφημερίδα της Κομοτηνής, 2001 - 2006. Κατασκευή: **Komotini On-Line**

Εκτύπωση